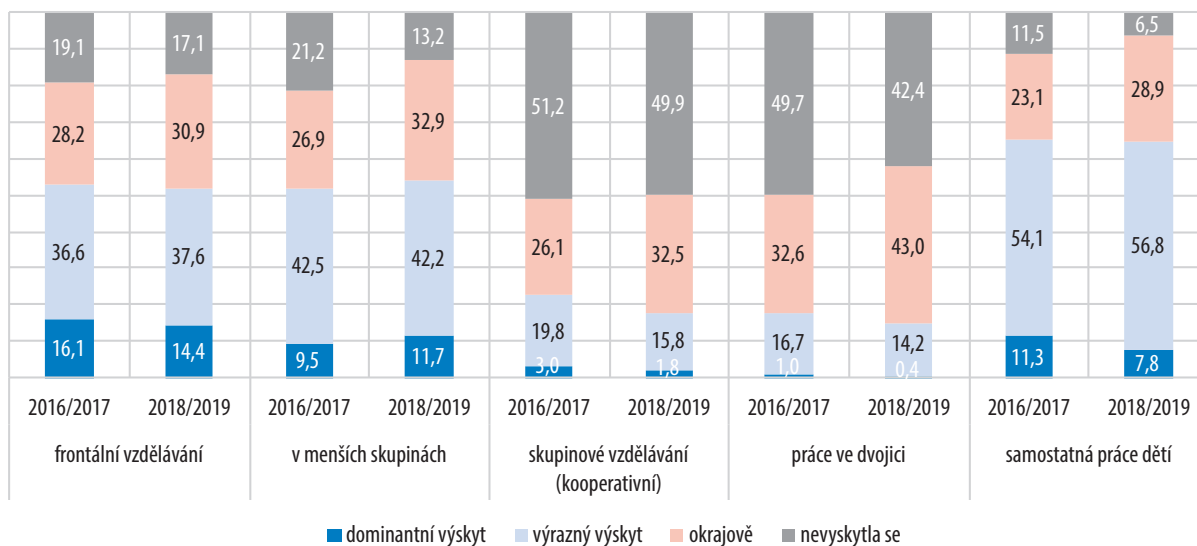

dělili do menších skupin, ale v případech, kdy nevytvoří vhodné podmínky a nepřizpůsobí zadání úkolu požadavkem kooperace, je efekt minimální.

Z hlediska zastoupení dalších forem vzdělávání měly největší podíl samostatná práce dětí (64,6 %) a práce v malých skupinách (53,9 %). Nebylo ani frontálních forem, podobně jako loni jsou stále velmi časté (52 %), ačkoliv pro aktivní rozvoj osobnosti dítěte jsou žádoucí formy skupinové, individuální a práce ve dvojicích. Důvodem je mimo jiné i to, že příprava těchto forem vyžaduje od učitelů větší pracovní nasazení a také zkušenosti.

Graf 11

Výskyt organizačních forem výuky – podíl sledovaných vzdělávacích bloků (v %)

Kvalifikační předpoklady učitelů významně ovlivňují průběh vzdělávání. Z hospitační činnosti např. vyplývá, že nekvalifikovaní učitelé volí častěji než jejich kvalifikovaní kolegové méně efektivní formy vzdělávání, jako jsou skupinové, individuální či práce ve dvojicích. Kooperativní formy práce byly zařazovány jen minimálně (v 60 % případů se nevyskytly vůbec). Také účelnost jimi zvolených metod je častěji hodnocena negativně (např. v jedné čtvrtině byly hodnoceny jako neefektivní). Tato zjištění nejsou překvapivá, jedná se o dlouhodobý jev. Snahou každého ředitele, který musí vzdělávání zajišťovat nekvalifikovaným učitelem, by měla být jeho systematická metodická podpora.

Motivace dětí k nabízeným činnostem se pedagogům převážně daří. Ve většině zhlédnutých bloků byly děti zaujaty připravenou vzdělávací nabídkou a s chutí se do činností zapojovaly. Pokud byla zjištěna pasivita jednotlivých dětí, měla různé příčiny (nepřiměřená vzdělávací nabídka, chybné postupy pedagoga, nerespektování individuálních potřeb pasivního dítěte apod.). Atmosféra ve třídách (mezi dětmi navzájem i mezi dětmi a pedagogem) je dlouhodobě příjemná (v 88,7 %) a pozitivní je rovněž zjištění, že pravidla společného chování dokážou učitelé vhodně společně s dětmi stanovovat a využívat je jako účinný nástroj socializačního procesu. V 72,4 % bylo patrné, že se děti chovají podle společně stanovených pravidel soužití.

Mnohem horší je situace u hodnocení a vedení dětí k sebehodnocení. Dlouhodobě se potvrzuje, že mnozí učitelé neumí používat formativní hodnocení (vyskytlo se pouze v 15,6 % hospitovaných činností). Ani srozumitelná zpětná vazba, která je pro rozvoj dítěte důležitá, není samozřejmá po každé činnosti (výskyt v 35,6 %). S tím souvisí i zjištění, že učitelé nevedou děti k přirozenému sebehodnocení vlastní činnosti, dařilo se to jen v 20,5 % hodnocených vzdělávacích bloků.

Vzdělání dětí mladších tří let bylo podobně jako v předcházejícím školním roce zajištěno většinou ve věkově smíšených, tedy heterogenních třídách (pro děti od dvou do šesti až sedmi let). To je nepříznivý stav, protože potřeby starších batolat se v mnoha hlediscích vý-